

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-38>

УДК 330:316.334

ДІАГНОСТИКА ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ЗА МІЖНАРОДНИМИ ЕКСПЕРТНИМИ ОЦІНКАМИ

DIAGNOSTICS OF THE PROBLEMS OF SOCIAL DEVELOPMENT IN UKRAINE ACCORDING TO INTERNATIONAL EXPERT ASSESSMENTS

Лойко Валерія Вікторівнадоктор економічних наук, професор,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3248-1585>**Руденко Валентина Сергіївна**аспірантка,
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9867-5951>**Loiko Valeriia, Rudenko Valentyna**

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

Стаття присвячена діагностиці проблем соціального розвитку України за міжнародними експертними оцінками за період 2018–2022 рр. Проаналізована динаміка рейтингових оцінок соціального розвитку України за наступними індексами: Індексом соціального прогресу (The Social Progress Index), Індексом розвитку людського потенціалу (The Human Development Index), Індексом за рейтингом щастя (World Happiness), Індексом якості життя (Quality of Life Index), Індексом щасливої планети (Happy Planet Index). Наведені результати діагностики позитивних та негативних змін соціального розвитку України за оцінками міжнародних експертів через індекси соціального розвитку країн за період 2018–2022 рр. До негативних змін у соціальному розвитку України за період 2018–2022 рр. віднесені визначені проблеми, які пов'язані із невисоким рівнем благополуччя, нижчою, ніж в європейських країнах, рівнем тривалості життя і вищим рівнем нерівності. Також до проблем соціального розвитку України віднесені: зростання Індексу вартості життя в Україні на 18% за період 2018–2022 рр., зниження кількісного значення індексу розвитку людського потенціалу за досліджуваний період часу на 6,26%, зниження відчуття щастя у людей у 2020–2021 рр. внаслідок виникнення та поширення пандемії на Covid-19 та у 2022 р. внаслідок воєнних дій в Україні, зниження прогнозованої тривалості життя на 1 рік; зниження рівня благополуччя на 3,2%. Зроблено загальний висновок на основі підсумку всіх міжнародні експертних оцінок соціального розвитку України про те, що Україна втримала або незначно знизилася свої рейтингові позиції по більшості індексів соціального розвитку, що, враховуючи воєнний стан в Україні, є позитивною оцінкою міжнародної спільноти.

Ключові слова: соціальний розвиток, діагностика проблем, міжнародні експертні оцінки, індекси соціального розвитку.

The article is devoted to the diagnosis of the problems of the social development of Ukraine according to international expert assessments for the period 2018–2022. The dynamics of rating assessments of the social development of Ukraine according to the following indices are analyzed: The Social Progress Index, The Human Development Index, World Happiness Index, Quality of Life Index, Happy Planet Index. The results of the diagnosis of positive and negative changes in the social development of Ukraine according to the assessments of international experts through the indices of social development of countries for the period 2018–2022 are given. The negative changes in the social development of Ukraine for the period 2018–2022 include certain problems that are associated with low with a level of well-being lower than in European countries, a level of life expectancy and a higher level of inequality. The problems of social development of Ukraine also include: an increase in the cost of living index in Ukraine by 18% for the period 2018–2022, a decrease in the quantitative value of the human potential development index for the studied period of time by 6.26%, a decrease in people's sense of happiness in 2020- in 2021 due to the emergence and spread of the Covid-19 pandemic and in 2022 due to hostilities in Ukraine, a decrease in projected

life expectancy by 1 year; decrease in the level of well-being by 3.2%. A general conclusion was made on the basis of the summary of all international expert assessments of the social development of Ukraine that Ukraine maintained or slightly decreased its rating positions on most Social Development Indices, which, taking into account the state of war in Ukraine, is a positive assessment of the international community.

Keywords: social development, diagnosis of problems, international assessment experts, indices of social development.

Постановка проблеми. Сучасний економічний і соціальний розвиток країн відбувається під значним впливом глобальних проблем. Це і наслідки карантинних обмежень із-за пандемії на Covid-19 і виникнення війни в Україні, що значно вплинуло на країни Європейського Союзу і інші країни також, і погіршення екологічного стану планети внаслідок забруднення навколишнього середовища. Вплив цих факторів актуалізував питання соціального розвитку країн та забезпечення соціальної безпеки. Оцінки міжнародних експертів у вигляді індексів соціального розвитку надають можливість порівняти між собою соціальний розвиток багатьох країн світу і визначити рівень соціального розвитку України в динаміці останніх років.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню різних аспектів соціального розвитку України присвячені праці наступних науковців. Результати ґрунтовного дослідження стану та перспектив розвитку соціальної безпеки в Україні у мирний час з акцентуванням умов інтеграції України у світове суспільство опубліковані у монографії Новікової О. Ф., Сидорчука О. Г., Панькової О. В. та ін. [1]. Аналіз проблем у забезпеченні соціальної безпеки України та країн Європейського Союзу у довоєнний час проведена у дисертації Грипич О. В. [2]. Вплив глобалізації та воєнного стану в Україні на соціальну складову економічної безпеки міста розглянуто у науковій статті Шлапак А. В., Іващенко О. А. [3]. Умови забезпечення соціальної безпеки міст як впливової частини соціальної безпеки окремих регіонів проаналізовані у науковій статті Шлапак А. В., Іващенко О. А., Никонюк К. О. [4]. Результати досліджень щодо соціального розвитку міст Європейського Союзу та впливу соціального розвитку на економічну стабільність і зростання в містах опубліковані у статті Рамського А. Ю., Васечко Л. І. [5]. Механізм державного управління системою надання соціальних послуг в контексті забезпечення економічної безпеки країни розглянутий у статті Жаворонока А. В., Тульчинської С. О. [6]. Результати дослідження впливу процесу цифровізації на соціальний та економічний аспекти національної безпеки опубліковані

у науковій статті Птащенко О. В. [7]. Характерні особливості розвитку соціальної підсистеми в системі економічної безпеки міста висвітлені у статті Руденко В. С. [8]. Тенденції змін та розвиток механізму забезпечення життєдіяльності українського суспільства в розрізі соціальної безпеки країни під впливом зовнішніх чинників розглянуті у науковій статті Лойко В. В., Руденко В. С. [9].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми.

Вищеперераховані автори зробили значний внесок у дослідження соціального розвитку України у довоєнних умовах. Проте внаслідок війни в Україні умови для соціального розвитку України значно погіршились. Тому доцільно провести дослідження як міжнародні експерти оцінюють рівень соціального розвитку України через Індекси соціального розвитку.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Провести діагностику змін у соціальному розвитку України за міжнародними експертними оцінками за період 2018–2022 рр.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для діагностики проблем соціального розвитку України обрані міжнародні оцінки (Індекси), які розраховуються для всіх країн світу. Аналіз динаміки рангових та кількісних оцінок за індексами соціального розвитку, які розраховуються вченими інших країн надасть можливість виділити прогресивні та регресивні риси соціального розвитку України за період 2018–2022 рр.

Оцінка рівня соціального розвитку країн світу відбуваються за наступними Індексами: The Social Progress Index (Індекс соціального прогресу), The Human Development Index (Індекс розвитку людського потенціалу), World Happiness (Індекс за рейтингом щастя), Quality of Life Index (Індекс якості життя), Happy Planet Index (Індекс щасливої планети) [10–14]. За The Social Progress Index (Індексом соціального прогресу) Україна у 2022 р. мала 52 ранг з 169 країн світу. При визначення кількості балів, які отримує країна при підрахунку The Social Progress Index (Індексу соціального прогресу) широко використовуються

експертні методи. Кількісне значення Індексу соціального прогресу базується на отриманні результатів за 50 показниками на основі проведеного опитування громадської думки [10]. Динаміка індексу соціального прогресу за кількістю балів (рис. 1) та за рангами (рис. 2) показує значне покращення соціального розвитку України у 2021 р. і зниження цього розвитку у 2022 р., що викликано об'єктивною причиною, а саме, війною в Україні.

За The Human Development Index (Індексу розвитку людського потенціалу) Україна у 2022 р. мала 72 ранг з 191 країн світу [11]. Індекс розвитку людського потенціалу включає в себе шість субіндексів: індекс людського розвитку, індекс людського розвитку з поправкою на нерівність, індекс гендерного розвитку, індекс гендерної нерівності, багатомірний індекс бідності та індекс людського розвитку з поправкою на планетарний тиск. Динаміка індексу розвитку людського потенціалу за кількісними значеннями індексу (рис. 3) та рангами (рис. 4) показує значне зниження

цього показника у 2022 р., на що об'єктивно вплинула війна в Україні.

За World Happiness (Індексом щастя) Україна у 2022 р. мала 98 ранг з 119 країн світу [12]. При розрахунку цього індексу враховується: обсяг ВВП на одну людину, соціальна підтримка; очікування тривалості життя при народжуванні; свобода робити життєвий вибір; щедрість; пожертви та благодійність; сприйняття корупції; позивний вплив (анти-утопія) (табл. 1).

За даними табл. 1 можна зробити висновок, що за рівнем щедрості (це один із показників, за яким визначається Індекс щастя) Україна знаходиться на рівні Німеччини, яка є 2 лідером після Фінляндії при визначенні рангу країни за Індексом щастя, проте за обсягом ВВП на одну людину Фінляндія і Німеччина значно випереджають Україну. У 2022 р. субіндекс сприйняття корупції в Україні не розраховувався. 2022 рік є важким для України роком, так як відбуваються активні воєнні дії на території країни, тому людям важко бути

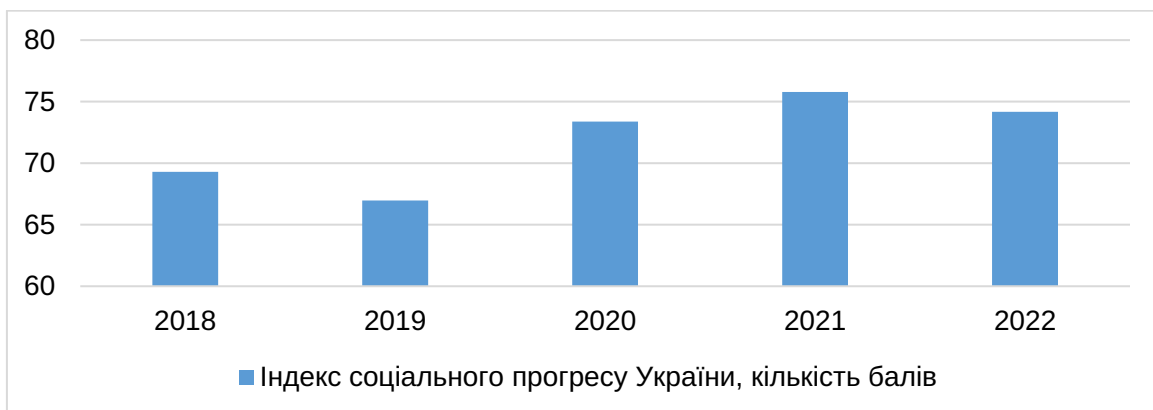

Рис. 1. Динаміка індексу соціального прогресу України, кількість балів

Джерело: складено авторами за даними [10]

Рис. 2. Динаміка індексу соціального прогресу України, ранги

Джерело: складено авторами за даними [10]

Рис. 3. Динаміка індексу розвитку людського потенціалу, значення індексу

Джерело: складено авторами за даними [11]

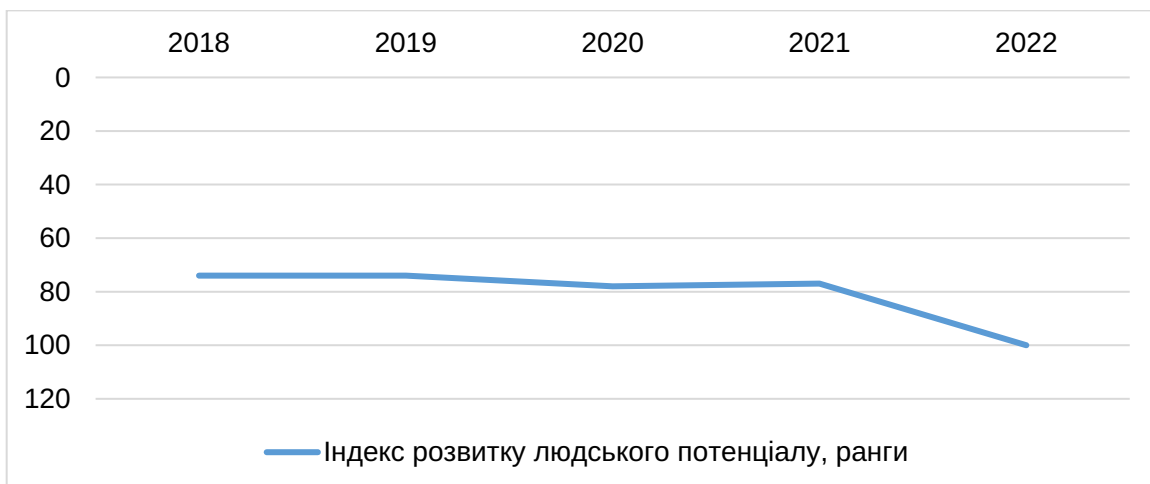

Рис. 4. Динаміка індексу розвитку людського потенціалу, ранги.

Джерело: складено автором за даними [11]

щасливими у таких обставинах, а розрахунок Індексу щасті ведеться переважно експертним шляхом за узагальненими показниками проведеним опитувань.

За Quality of Life Index (Індексом якості життя) Україна у 2022 р. мала 59 ранг (111,9 балів оцінки) з 87 країн світу [13]. При розрахунку Індексу якості життя, який у 2022 р. розраховувався для 87 країн світу групою Economist Intelligence Unit, також використовують експертні методи соціального опитування, результати яких обробляються економіко-математичним моделюванням. Індекс якості життя включає в себе 8 субіндексів: індекс купівельної спроможності; індекс безпеки; індекс охорони здоров'я; індекс вартості

життя; співвідношення ціни нерухомості та доходу; індекс часу поїздки на дорогу; індекс забруднення; кліматичний індекс. Динаміка кількості балів за субіндексами Індексу якості життя для України за період 2018–2022 рр. показує поступове зростання підсумкової кількості балів за цим індексом, що свідчить про покращення якості життя населення України по оцінкам міжнародних експертів, навіть у 2022 р. якість життя в цілому в Україні значно не знизилась (табл. 2).

За проведеним аналізом динаміки кількісних значень субіндексів Індексу якості життя в Україні потрібно відмітити позитивну динаміку індексу купівельної спроможності (зростання на 23,17%), індексу безпеки (зростання на

Таблиця 1

**Кількість балів, які отримала Україна у 2022 р.
за субіндексами Індексу щастя у порівнянні із країнами-лідерами ЄС**

Назва субіндекса	Кількість балів		
	Україна	Фінляндія	Німеччина
Ранг	98	1	2
Обсяг ВВП на одну людину	1,411	1,892	1,953
Соціальна підтримка	1,081	1,258	1,243
Очікування тривалості життя при народжуванні	0,583	0,775	0,777
Свобода робити життєвий вибір	0,473	0,736	0,719
Щедрість	0,188	0,109	0,188
Сприйняття корупції	-	0,534	0,532
Антиутопія	1,133	2,518	2,226

Джерело: складено авторами за даними [12]

Таблиця 2

**Динаміка кількості балів за субіндексами Індексу якості життя для України
за період 2018–2022 рр.**

Назва субіндексів Індексу якості життя	2018	2019	2020	2021	2022
Індекс купівельної спроможності	30,2	32,7	31,8	30,1	37,2
Індекс безпеки	50,6	51,1	51,1	51,7	53,1
Індекс охорони здоров'я	50,1	51,0	52,3	53,4	54,3
Індекс вартості життя	26,0	27,9	33,2	29,2	30,7
Співвідношення ціни нерухомості та доходу	18,2	14,3	12,2	10,8	10,9
Індекс часу поїздки на дорогу	38,5	37,4	38,7	37,9	37,7
Індекс забруднення	67,2	66,6	65,1	64,3	62,9
Кліматичний індекс	70,2	70,7	71,4	70,8	70,7
Індекс якості життя	96,0	102,3	104,8	107,4	111,9
Ранг за Індексом якості життя	57	62	65	59	59

Джерело: складено авторами за даними Numbeo [13]

5,98%), індексу охорони здоров'я (зростання на 8,38%), зниження співвідношення ціни нерухомості та доходу на 40,10%, зниження індексу часу поїздки на дорогу на 2,08%, зниження індексу забруднення на 6,39%. До негативних тенденцій потрібно віднести зростання кліматичного індексу на 0,71%.

За оцінками міжнародних експертів динаміка кількісного виміру у балах Індексу якості життя в Україні за період 2018–2022 рр. має позитивний характер зростання (рис. 5, рис. 6).

За Happy Planet Index (Індексом щасливої планети) Україна у 2022 р. мала 98 ранг (5,084 бали) з 119 країн світу [14]. Happy Planet Index розраховується за 3 субіндексами: благополуччя та процвітання, чесність та справедливість та життя в екологічних межах. Індекс щастя для різних країн вимірюється вже протягом 12 років. Особливості роз-

рахунку Індексу щасливої планети є те, що він повністю базується на соціологічних опитуваннях мешканців країн світу і результати цих опитувань відображаються з деяким запізненням. Проте динаміка розрахованих кількісних значень Індексу щасливої планети для України в цілому відображає відчуття людей, які проживають на території України (рис. 7).

Для виявлення недоліків соціального розвитку України у порівнянні із європейськими країнами зроблено порівняльний аналіз за складовими Happy Planet Index (Індексу щасливої планети) (табл. 3).

За даними табл. 3 можна зробити висновок, що у соціальному розвитку України існують проблеми, які пов'язані із невисоким рівнем благополуччя, нижчою, ніж в європейських країнах рівнем тривалості життя і вищим рівнем нерівності.

Рис. 5. Динаміка Індексу якості життя в Україні, кількість балів

Джерело: складено авторами за даними Numbeo [13]

Рис. 6. Динаміка Індексу якості життя в Україні, ранги

Джерело: складено авторами за даними Numbeo [13]

Таблиця 3

Проблеми соціального розвитку України у порівнянні із країнами ЄС за Індексом щасливої планети

Показник	Україна		Значення країни-лідера – члена ЄС		
	бали	ранг	країна	бали	ранг
Індекс щасливої планети	40,9	103	Німеччина	52,7	29
Благополуччя (від 0 до 10)	4,70		Данія	7,69	
Тривалість життя, роки	72,1		Італія	83,5	
Нерівність, %	17		Нідерланди	4	
Екологічний слід	2,47		Сербія	2,69	

Джерело: складено автором за даними World Happiness Report [14]

Рис. 7. Динаміка Індексу щасливої планети, кількість балів

Джерело: складено авторами за даними World Happiness Report [14]

За проведеним аналізом кількісних оцінок рівня соціального розвитку України на основі індексів, які розраховані міжнародними інститутами визначено позитивні та негативні сторони соціального розвитку України (табл. 4).

Виявлені позитивні та негативні сторони соціального розвитку України за оцінками міжнародних експертів на основі динаміки Індексів оцінки рівня соціального розвитку країн світу використані у подальших дослідженнях

Таблиця 4

Діагностика позитивних та негативних змін соціального розвитку України за оцінками міжнародних експертів через індекси соціального розвитку країн за період 2018–2022 рр.

Індекси соціального розвитку	Позитивні зміни	Негативні зміни
The Social Progress Index (Індекс соціального прогресу)	Зростання кількісного значення індексу соціального прогресу за досліджуваний період часу на 7,03%/	Зростання вартості базових потреб людини; зниження рівня благополуччя.
The Human Development Index (Індекс розвитку людського потенціалу)	Зростання рівня гендерної рівності в країні.	Зниження кількісного значення індексу розвитку людського потенціалу за досліджуваний період часу на 6,26%.
World Happiness (Індекс за рейтингом щастя)	Зростання доброзичливості людей протягом 2020–2022 рр. та збільшення кількості добродійних дій.	Зниження відчуття щастя у людей у 2020–2021 рр. внаслідок виникнення та поширення пандемії на Covid-19 та у 2022 р. внаслідок воєнних дій в Україні.
Quality of Life Index (Індекс якості життя)	Зростання Індексу купівельної спроможності українців на 23,17%. Зростання Індексу охорони здоров'я на 8,38%. Зниження співвідношення ціни нерухомості та доходу на 40,1%.	Зростання Індексу вартості життя в Україні на 18% за період 2018–2022 рр.
Happy Planet Index (Індекс щасливої планети)	Зниження екологічного сліду на 12,73%/	Зниження прогнозованої тривалості життя на 1 рік; Зниження рівня благополуччя на 3,2%.

Джерело: складено авторами

при визначенні одиничних показників соціальної підсистеми економічної безпеки міста.

Висновки. Діагностика стану соціального розвитку України за міжнародними експертними оцінками надає можливість стверджувати, що за період 2018–2022 рр. не відбулось суттєвого зниження соціального розвитку України. За Індексом соціального прогресу (The Social Progress Index) Україна у 2022 р. втратила 1,61 бали в оцінці перейшовши з 48 на 52 місце зі 169 країн світу. Значення Індексу розвитку людського потенціалу (The Human Development Index) у 2022 р. знизилось на 0,039 пунктів у порівнянні із 2021 р., що пересунуло Україну з 77 місця у 2021 р. на 100 місце у 2022 р. За Індексом за рейтингом щастя (World Happiness) рейтинг України

не змінився, залишився на 98 місці. Проте це відображення особливості розрахунку цього індексу, так як дані 2021–2022 рр. базуються на попередніх даних 2019–2020 рр. За Індексом якості життя (Quality of Life Index) Україна у 2022 р. зберегла своє рейтингове 59 місце на рівні 2021р., додавши до оцінки Індексу 4,5 бали. За Індексом щасливої планети (Happy Planet Index) Україна у 2022 р. втратила 2,7 бали, перейшовши з 101 місця у рейтингу на 103. Підсумовуючі всі міжнародні експертні оцінки соціального розвитку України потрібно відмітити, що Україна втримала або незначно знизилася свої рейтингові позиції по більшості Індексів соціального розвитку, що, враховуючи воєнний стан в Україні, є позитивною оцінкою міжнародної спільноти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Стан та перспективи соціальної безпеки в Україні: експертні оцінки [Текст] : монографія / О. Ф. Новікова, О. Г. Сидорчук, О. В. Панькова [та ін.] / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ; НАН України, Інститут економіки промисловості. К. ; Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. 184 с.
2. Грипич О. В. Теоретичні аспекти та зміцнення соціальної безпеки України. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.03. Київ. 2021. 248 с.
3. Шлапак А. В., Іващенко О. А. Економіка міста: безпека та соціальна складова. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 3. С. 31–36.
4. Shlapak A., Ivashchenko O., Nykoniuk K. Social Security of the City: Content, Impact Factors and Evaluation Indicators. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. URL: <http://surl.li/rktft>
5. Рамський А. Ю., Васечко Л. І. Інтеграція економічної безпеки в соціальні підсистеми міст: стратегії посилення соціальної безпеки в сучасних містах. *Науковий вісник міжнародної асоціації науковців. серія: економіка, управління, безпека, технології*, 2024. № 2(4). URL: <https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/81>
6. Жаворонок А. В., Тульчинська С. О. Механізм державного управління системою надання соціальних послуг в контексті забезпечення економічної безпеки країни. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: «Економічні науки»*. 2023. № 4. С. 339–343.
7. Птащенко О. Національна безпека: соціальний та економічний аспекти, цифровізація. *Бізнес Інформ*. 2023. № 12. С. 11–17.
8. Руденко В. С. Соціальна підсистема в системі економічної безпеки: характерні особливості та взаємозалежність понять в площині суспільно-економічного розвитку. *Економіка та суспільство*. 2023. № 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-77>
9. Лойко В. В., Руденко В. С. Тенденції змін та розвиток механізму забезпечення життєдіяльності українського суспільства в розрізі соціальної безпеки країни. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2023. № 1 (11). С. 199–207.
10. The Social Progress Index. URL: <https://www.socialprogress.org/global-index-2022-results/>
11. The Human Development Index. URL: <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks>
12. World Happiness Report. URL: <https://worldhappiness.report/ed/2022/>
13. Quality of Life Index. URL: https://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_by_country.jsp?title=2022
14. Happy Planet Index. URL: <https://happyplanetindex.org/>

REFERENCES:

1. Stan ta perspektyvy sotsialnoi bezpeky v Ukraini: ekspertni otsinky [Tekst] : monohrafiia / O. F. Novikova, O. H. Sydorчук, O. V. Pankova [ta in.] / Lvivskiy rehionalnyi instytut derzhavnoho upravlinnia NADU; NAN Ukrainy, Instytut ekonomiky promyslovosti . K. ; Lviv : LRIDU NADU, 2018. 184 p.
2. Hrypich O. V. (2021) Teoretychni aspekty ta zmitsnennia sotsialnoi bezpeky Ukrainy. dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.03. Kyiv. 248 p.

3. Shlapak A. V., Ivashchenko O. A. (2024) *Ekonomika mista: bezpeka ta sotsialna skladova* [City economy: security and social component.]. *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 3, pp. 31–36.
4. Shlapak A., Ivashchenko O., Nykoniuk K. (2024) Social Security of the City: Content, Impact Factors and Evaluation Indicators. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 59. Available at: <http://surl.li/rkftf>
5. Ramskyi A. Iu., Vasechko L. I. (2024) *Intehratsiia ekonomichnoi bezpeky v sotsialni pidsystemy mist: stratehii posylennia sotsialnoi bezpeky v suchasnykh mistakh* [Integration of economic security into social subsystems of cities: strategies for future social security in modern cities]. *Naukovyi visnyk mizhnarodnoi asotsiatsii naukovtsiv. seriia: ekonomika, upravlinnia, bezpeka, tekhnolohii*, vol. 2(4). Available at: <https://man.org.ua/nv/index.php/about/article/view/81>
6. Zhavoronok A. V., Tulchynska S. O. (2023) *Mekhanizm derzhavnoho upravlinnia systemoiu nadannia sotsialnykh posluh v konteksti zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky krainy* [The mechanism of state management of the system of providing social services in the context of ensuring the country's economic security]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriia: «Ekonomichni nauky»*, vol. 4, pp. 339–343.
7. Ptashchenko O. (2023) *Natsionalna bezpeka: sotsialnyi ta ekonomichniy aspekt, tsyfrovizatsiia* [National security: social and economic aspects, digitalization]. *Biznes Inform*, vol. 12, pp. 11–17.
8. Rudenko V. S. (2023) *Sotsialna pidsystema v systemi ekonomichnoi bezpeky: kharakterni osoblyvosti ta vzaiemozalezhnist poniat v ploshchyni suspilno-ekonomichnoho rozvytku* [Social subsystem in the system of economic security: characteristic features and interdependence of concepts in the plane of socio-economic development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, vol. 57. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-77>
9. Loiko V. V., Rudenko V. S. (2023) *Tendentsii zmin ta rozvytok mekhanizmu zabezpechennia zhyttiediialnosti ukrainskoho suspilstva v rozrizi sotsialnoi bezpeky krainy* [Trends of change and development of the mechanism for ensuring the quality of life of Ukrainian society in terms of social security of the country.]. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*, vol. 1 (11), pp. 199–207.
10. The Social Progress Index. Available at: <https://www.socialprogress.org/global-index-2022-results/>
11. The Human Development Index. Available at: <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks>
12. World Happiness Report. Available at: <https://worldhappiness.report/ed/2022/>
13. Quality of Life Index. Available at: https://www.numbeo.com/quality-of-life/rankings_by_country.jsp?title=2022
14. Happy Planet Index. Available at: <https://happyplanetindex.org/>